

Галина Весельська

Семантико-синтаксичні функції сполучників хоч (і), хоча (й) у сучасній українській прозі (на матеріалі роману Н. Сняданко “Синдром стерильності”)

Починаючи з кінця ХХ ст. в українській літературній мові помітними стали зміни у функціонуванні сполучників, пов’язані з реалізацією ними власних семантико-синтаксичних функцій. Широке поле для різноаспектного аналізу подають сполучники, що вимагають прискіпливого ставлення до вивчення їхніх семантико-синтаксичних ролей – виражати чи маркувати різні типи семантико-синтаксичних відношень, як підрядних, так і сурядних. Цікавими з цього погляду є сполучники **хоч (і), хоча (й)**.

В українському та російському мовознавстві виконані дослідження, присвячені аналізу семантико-синтаксичних характеристик зазначених сполучників (К. Городенська, Г. Глушкова, І. Завальнюк, Л. Шитик, Н. Гудименко та ін.), проте як маркери підрядних і сурядних семантико-синтаксичних відношень у складному та простому ускладненому реченнях на матеріалі роману Н. Сняданко “Синдром стерильності” вони не були предметом спеціальних наукових розвідок.

У сучасній українській літературній мові сполучники **хоч (і), хоча (й)** спеціалізуються на вираженні підрядних допустових семантико-синтаксичних відношень між головною та підрядною предикативними частинами складнопідрядного речення, напр.: *Декому допомагає, хоч і як парадоксально це звучить; Ніхто ніколи не бачив, щоб Сніжана щось їла, хоча приходять вона в редакцію першою.*

Сьогодні досить продуктивною є тенденція до транспозиційних переходів цих сполучників із власної підрядної (допустової) семантико-синтаксичної сфери у сферу сурядних (протиставних) семантико-синтаксичних відношень та в проміжну сурядно-підрядну (протиставно-допустову) семантико-синтаксичну сферу, що увиразнює їхній подвійний семантико-синтаксичний статус.

Сполучник **хоча (й)** є реалізатором протиставної семантики передусім у складносурядному реченні, як-от.: *Суперечка між прихильниками раціонального та ірраціонального походження цього явища точиться в колах тигиринських інтелектуалів давно. **Хоча** ...важливим є насамперед сам факт скупчення такої великої кількості непересічних особистостей у нашому місті; Можливо, так мені вдасться знову відчувати себе ...тінейджеркою, **хоча** ...у цьому віці це ще не стільки принципово.*

В аналізованому романі Н. Сняданко натрапляємо на приклади речень, у яких сполучник **хоча (й)** поєднує сурядним зв'язком зі значенням 'не зважаючи на те, що' дві предикативні частини у складносурядному реченні або двоє однорідних членів у простому ускладненому реченні, причому другий компонент підлягає парцелюванню, завдяки чому наголошено на протиставно-допустовому значенні цієї синтаксичної предикативної одиниці відносно першої, напр.: *...поняття провінційності з категорії постійної і чітко визначеної перетворюється на змінну величину... **Хоча** цю тезу й заперечують; ...ця розсинхронізована діяльність від незвички спричиняє у них [персонажів] невроз. **Хоча** це все одно не дає відповіді на поставлене запитання; ...Неллі негативно ставиться до появи чоловіка у нетверезому стані. **Хоча** не влаштовує у таких випадках сцен.*

Активізація транспозиційних переходів сполучників **хоч (і)**, **хоча (й)** в інші семантико-синтаксичні зони сурядності та сурядності-підрядності уможливорює висновок про розширення їхніх функціонально-стилістичних і стильових параметрів, що дозволить у подальшому чіткіше відстежити реалізацію ними власної і вторинної семантико-синтаксичних функцій.